

Voorstelling en validering van de Morele Oordeel Test (MOT),
de Nederlandstalige versie van de Moral Judgment Test (MJT).

Bart Duriez & Pieter-Jan De Marez

Correspondentie betreffende dit artikel dient geadresseerd te worden aan Bart Duriez & Pieter-Jan De Marez, Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Centrum voor Godsdienstpsychologie, Tiensestraat 102, 3000 Leuven, België. E-mail kan gestuurd worden naar Bart.Duriez@psy.kuleuven.ac.be.

Wij wensen hierbij oprecht Georg Lind te bedanken voor zijn advies en zijn hulp. Met kritieken op of vragen omtrent de Moral Judgment Test kun je ook altijd bij hem terecht: Georg.Lind@uni-konstanz.de. Voorts wensen wij ook Katrijn Van Deun te bedanken voor technische assistentie.

Voorstelling en validering van de Morele Oordeel Test (MOT),
de Nederlandstalige versie van de Moral Judgment Test (MJT).

Samenvatting

In dit artikel wordt de Morele Oordeel Test (MOT) voorgesteld. Deze test is een vertaling naar het Nederlands van de door Lind (1976, 1978) ontwikkelde Moralisches-Urteil-Test (MUT), beter bekend als de Moral Judgment Test (MJT) (zie o.a. Lind, 1998). De resultaten van de validatiestudie die we uitvoerden, waarvoor we ons baseerden op de validatieprocedure en -criteria zoals beschreven in Lind (1998), wijzen uit dat de MOT voor een volwaardige vertaling van de MUT / MJT kan doorgaan.

Introduction and validation of the Morele Oordeel Test (MOT),
the Dutch version of the Moral Judgment Test (MJT).

Abstract

In this article, the Morele Oordeel Test (MOT) is being presented. This test is a translation into Dutch of the Moralisches-Urteil-Test (MUT) which was designed by Lind (1976, 1978), and which is better known as the Moral Judgment Test (MJT) (see e.g., Lind, 1998). Results of our validation study, for which we let ourselves be guided by the validation procedure and criteria as described in Lind (1998), point out that the MOT can be seen as a fully fledged translation of the MUT / MJT.

Voorstelling en validering van de Morele Oordeel Test (MOT),
de Nederlandstalige versie van de Moral Judgment Test (MJT).

Inleiding

Mensen zijn van nature uit egoïstische hedonisten. Deze filosofische vooronderstelling aangaande de aard van het menselijk beestje is wijd verspreid. Mensen leven evenwel niet in een sociaal vacuüm, en wat iemand doet, heeft altijd een (potentieel) effect op anderen. Indien iedereen zomaar zijn zin zou doen, zonder rekening te houden met anderen, zou dit binnen de kortste keren leiden tot een 'war of all against all'. Om samenleven überhaupt mogelijk te maken, is er volgens Hobbes (1588-1679), de politiek filosoof die dit mensbeeld zo scherp wist te verwoorden, maar één oplossing: een absolutistische staatsvorm waarbij iedereen als het ware contractueel zijn 'driften' aan banden laat leggen. Het is evident dat dit geen noodzakelijk uitvloeisel is van het Hobbesiaans mensbeeld. Een alternatief bestaat erin te geloven in de mogelijkheid dat mensen deze ingesteldheid kunnen overstijgen, een besef van goed en kwaad kunnen ontwikkelen, en de plicht tot het doen van het goede (lees: het respecteren van andermans autonomie) kunnen internaliseren. Een belangrijk aspect in de persoonlijkheidsontwikkeling is in dit licht dan ook de ontwikkeling van de morele competentie of het vermogen uit te maken welk gedrag wel en niet moreel acceptabel is.

Psychologen zoals Piaget (1965) en Kohlberg (1984) hebben gepoogd dit ontwikkelingsverloop in kaart te brengen. Kohlberg voerde hiertoe heel wat cross-sectioneel en longitudinaal onderzoek uit, gebruik makend van de procedure die bekend staat als het Moral Judgment Interview (MJT, Colby et al., 1987). Respondenten krijgen hierbij morele dilemma's aangeboden. Bij elk dilemma wordt hen gevraagd of de protagonist een juist gedragsalternatief heeft gekozen. Eigen aan een dergelijk dilemma is echter dat elk alternatief conflicteert met bepaalde gangbare ethische principes. Daarom moeten de respondenten argumenteren wáárom de keuze al of niet gerechtvaardigd is. Op basis van zijn resultaten stelde Kohlberg een zes-fasen-model op, dat de ontwikkeling van de morele competentie adequaat zou

beschrijven. De zes fasen zijn twee aan twee onder te brengen in drie niveaus (pre-conventioneel, conventioneel en post-conventioneel). Abstraherend kunnen we stellen dat de ontwikkeling van de morele competentie volgens Kohlberg verloopt van het maken van oordelen waarin het eigenbelang centraal staat, over het maken van oordelen waarbij groepsconformiteit centraal staat, tot het maken van oordelen op basis van ethische principes waar ieder redelijk persoon mee kan instemmen.

Rest (1974) probeerde het onderzoek naar de morele oordeelsvorming te faciliteren door Kohlbergs interviewmethode om te vormen tot een gesloten vragenlijst. Rests Defining Issues Test (DIT) maakt, net als het MJJ, gebruik van morele dilemma's waarbij mensen een gedragsalternatief moeten kiezen als het meest wenselijke keuze in de gegeven situatie. Vervolgens worden per dilemma (zes in totaal) twaalf overwegingen aangeboden die gelden als exemplarisch voor één van Kohlbergs fasen. De taak van de respondent is deze te beoordelen en te rangschikken in termen van hun belangrijkheid. De meest gebruikte index die uit deze test gedistilleerd wordt, is de P-index, die aangeeft in welke mate iemand zich laat leiden door argumenten uit het post-conventionele niveau. Recentelijk stelde Rest (1997) een nieuwe index, de N2-index, voor. Deze is te zien als een uitbreiding van de P-index.

Lind (1995) argumenteerde echter dat de traditionele testtheorie niet geschikt is als richtlijn voor de operationalisering van Kohlbergs denkkader. Tests die op de aan de traditionele testtheorie onderliggende assumpties gestoeld zijn, zoals de DIT, zouden anti-structureel, anti-cognitief en theoretisch ongeldig zijn, doordat ze de relatie tussen de verschillende antwoorden van respondenten negeert en inconsistenties afwimpelen als onbetrouwbaarheid en meefout. Daardoor beperken ze zich tot het meten van morele attitudes. Dit geldt, aldus Lind (1995), niet alleen voor cognitietests zoals de DIT, maar evenzeer voor productietests zoals het MJJ. De ontwikkeling van een theoretisch geldige operationalisering van Kohlbergs denkkader was dan ook Linds hoofdbekommernis. Volgens Lind (1995) moet morele competentie niet enkel beschreven worden in affectieve termen (= in termen van de gehanteerde principes) maar ook in cognitieve termen (= in termen van hoe consequent iemand deze principes hanteert). Beide aspecten mogen echter niet artificieel gescheiden worden. Integendeel. Ze

dienen via hetzelfde antwoordpatroon te worden gemeten.

Om deze doelstelling te bereiken, ontwikkelde Lind (1976, 1978) zijn *Moralisches-Urteil-Test* (MUT), beter bekend als de *Moral Judgment Test* (MJT) (zie o.a. Lind, 1998). Deze test maakt gebruik van morele dilemma's waarbij respondenten moeten aangeven in welke mate ze akkoord gaan met de door de protagonist gekozen gedragsalternatieven. Vervolgens worden per dilemma (twee in totaal) zes redenen aangeboden die het door de protagonist gekozen alternatief goedkeuren, en zes die het afkeuren. Elk van de in totaal twaalf redenen geldt als exemplarisch voor één van Kohlbergs fasen. De taak van de respondent is te beoordelen in welke mate de opgegeven redenen aanvaardbaar zijn (zie vragenlijst in bijlage). De hoofdindex die uit deze test gedistilleerd wordt, de C-index, varieert tussen 0 en 100, en geeft aan in welke mate iemand morele consistentie vertoont bij het beoordelen van aangedragen argumenten (voor een gedetailleerde beschrijving van de berekeningswijze: zie Lind, 1998). Een hoog moreel consistent of hoog moreel competent persoon, zal alle argumenten uit eenzelfde fase weten te waarderen, ongeacht of ze nu vóór of tegen het gedrag van het hoofdpersonage uit een dilemma pleiten, en dus ook ongeacht of ze vóór of tegen de eigen mening pleiten. De C-index is zodoende logisch onafhankelijk van de morele attitude die iemand erop nahoudt. In de praktijk blijkt er evenwel een sterk verband te bestaan tussen morele competentie en fasenvoorkeur. Mensen die hogere fasen prefereren, zijn over het algemeen moreel competent (zie o.a. Lind, 1998). Naast de C-index genereert de MJT ook een aantal morele attitude maten. De berekening ervan is eenvoudig. Voor elk van de zes door Kohlberg beschreven fasen zijn vier argumenten aanwezig (één pro en één contra, en dit voor beide dilemma's). De aanvaardbaarheidsbeoordelingen voor deze argumenten worden gewoon gesommeerd. De fase waarvoor iemand de hoogste score haalt, kan aanzien worden als diens voorkeursfase. Lind, Hartmann en Wakenhut (1985) rapporteren daarnaast ook nog een gezamenlijke score voor de argumenten van fase 5 en fase 6, een variant van Rests P-index.

Methode

De Morele Oordeel Test

De Morele Oordeel Test werd opgesteld om ook in het Nederlands taalgebied onderzoek te kunnen verrichten naar de consistentie waarmee personen morele oordelen vellen. De vertaling van de Moralisches-Urteil-Test gebeurde op basis van de procedure gespecificeerd door de International Test Commission (Hambleton, 1994). Er werd gebruik gemaakt van de 'translation back-translation' procedure (Brislin, 1980). De verschillen die optraden, waren minimaal. Een commissie van vier tweetalige onderzoeksassistenten besliste over de uiteindelijke versie (Van de Vijver & Leung, 1997).

Respondenten

Voor de steekproefsamenstelling gingen we te rade bij Lind (1998). Volgens hem volstaat een kleine validatiestudie ($N \geq 60$) op een groep personen die verschillende opleidingsniveaus representeren. Wij werkten met leerlingen uit het derde ($N=77$; 14-15 jaar) en het zesde middelbaar ($N=68$; 16-17 jaar), en met kandidatuurstudenten Psychologie ($N=38$; 19-21 jaar). In totaal bevroegen we m.a.w. 183 personen. Deze steekproef droeg de goedkeuring weg van Lind (persoonlijke correspondentie).

Statistische Analyses

De validering van de Morele Oordeel Test kan uiteraard niet gebeuren aan de hand van de gangbare criteria uit de traditionele testtheorie zoals de interne consistentie. Deze consistentie is immers net het fenomeen dat Lind wenst te bestuderen (Rest, 1997). We dienen ons dan ook te houden aan de empirische criteria die Lind (1998) zelf beschrijft. Lind (1998, pp 15-16) onderscheidt vier criteria waaraan een vertaalde versie van de MJT moet voldoen vooraleer ze als een volwaardige versie kan worden aanzien. Elk criterium omhelst een predictie die kan worden afgeleid uit Linds cognitieve ontwikkelingstheorie en die gesteund wordt door de onderzoeksresultaten van Kohlberg en diens aanhangers (Kohlberg, 1958; Rest, 1979; Walker, 1986). De eerste eis, waaraan een vertaalde versie moet voldoen, houdt in dat de fasenvoorkeuren op een welbepaalde manier moeten zijn geordend. Argumenten uit fase 6 dienen meest geprefereerd, gevolgd door die uit fase 5, die uit fase 4, etc. In een waarachtig moreel dilemma moeten respondenten de moreel meest hoogstaande argumenten

verkiezen (Lind, 1998). Dit neemt niet weg dat er kleine inversies kunnen optreden, bijv. tussen fase 1 en fase 2 of tussen fase 5 en fase 6. Deze inversies invalideren de vertaalde versie niet. De tweede eis omhelst dat de data een quasi-simplex-structuur moeten vertonen. Aangrenzende fasen (bijv. fase 5 en fase 6) moeten hoger correleren dan verder afgelegen fasen (bijv. fase 4 en fase 6). De derde eis houdt in dat er sprake moet zijn van affectief-cognitief parallellisme. De hoogste fasen moeten duidelijk positief correleren met de C-index, de laagste fasen moeten er duidelijk negatief mee correleren, en de correlatie tussen de resterende fasen en de C-index moet ergens tussenin liggen. De vierde eis stelt dat de C-index in een steekproef zoals de onze duidelijk positief ($r < .40$) moet correleren met het opleidingsniveau. De correlatie met leeftijd zou quasi nul moeten zijn wanneer het opleidingsniveau constant gehouden wordt.

Resultaten

De resultaten van de analyses op de totale steekproef ($N=183$) tonen aan dat de Morele Oordeelstest in voldoende mate aan het eerste validatiecriterium voldoet. De argumenten uit fase 5 worden meest geprefereerd, gevolgd door die uit fase 6, fase 4, fase 2, fase 3 en fase 1 (zie Figuur 1). Er traden kleine inversies op tussen fase 2 en fase 3 en tussen fase 5 en fase 6, maar deze inversies invalideren de vertaalde versie niet. De resultaten tonen aan dat de Morele Oordeelstest ook aan het tweede criterium voldoet. De verkregen data vertonen een quasi-simplex-structuur (zie Figuur 2), wat betekent dat aangrenzende fasen hoger correleren dan verder afgelegen fasen. Dit valt ook af te lezen uit de bijhorende correlatietabel (zie Tabel 1). De resultaten tonen eveneens aan dat de Morele Oordeelstest aan het derde criterium voldoet. Fase 5 en 6 waren positief gerelateerd aan de C-index, fase 1, 2 en 3 waren er negatief aan gerelateerd, en fase 4 was er aan ongerelateerd (zie Tabel 1). Hiermee is de eis voldaan dat er sprake moet zijn van affectief-cognitief parallellisme (zie Figuur 3). De resultaten tonen tenslotte ook aan dat de Morele Oordeelstest aan het vierde criterium voldoet. De C-index was positief gerelateerd aan opleidingsniveau ($r(183)=.41$, $p < .0001$) en ongerelateerd aan leeftijd, eens het opleidingsniveau constant werd gehouden ($r(183)=.02$, n.s.). De gemiddelde score op de C-index steeg

van 19.14 (N=77, SD=12.90) bij scholieren uit het derde middelbaar, over 31.12 (N=68, SD=21.22) bij scholieren uit het zesde middelbaar, tot 39.95 (N=38, SD=20,15) bij kandidatuurstudenten Psychologie.

Discussie

In dit artikel werd een korte voorstelling gegeven van de door Lind (1976, 1978) ontwikkelde Moralisches-Urteil-Test, beter bekend als de Moral Judgment Test (MJT, o.a. Lind, 1998). Vervolgens werd de Nederlandstalige versie van deze test, de Morele Oordeel Test (MOT), geïntroduceerd, waarna werd nagegaan of deze al dan niet als een volwaardige vertaling van de MJT kan worden aanzien. Gezien het uitgangspunt van deze test konden we ons daarvoor niet beroepen op de gangbare criteria uit de klassieke testtheorie, maar moesten we ons laten leiden door de validatiecriteria die Lind (1998) voorstelt. De resultaten van onze analyses tonen aan dat de Morele Oordeelstest aan alle vier de door Lind beschreven validatiecriteria voldoet, en dus als een volwaardige vertaling van de MJT kan worden aanzien. De resultaten van deze studie openen dan ook heel wat perspectieven. Niet alleen voor onderzoekers die geïnteresseerd zijn in (de effecten van) morele competentie, maar ook voor leerkrachten, pedagogen en opvoedkundigen die willen nagaan of bepaalde geïmplementeerde veranderingen wel het beoogde resultaat hadden op de ontplooiing van de morele competentie (zie ook Lind, 2000). Lind (1998) waarschuwt er in dit licht wel voor dat de Moral Judgment Test niet geschikt is voor het maken van oordelen over individuen, maar enkel voor het maken van oordelen over groepen van mensen.

Referenties

- Brislin, R. W. (1980). Translation and content analysis of oral and written material. In H. C. Triandis & J. W. Berry (Eds.), Handbook of cross-cultural psychology (Vol. 1, pp. 389-444). Boston: Allyn & Bacon.
- Colby, A., Kohlberg, L., Speicher, B., Hower, A., Candee, D., Gibbs, J. & Power, C. (1987). The measurement of moral judgment: Vols. 1 and 2. New York: Cambridge University Press.
- Hambleton, R. K. (1994). Guidelines for adapting educational and psychological tests: A progress report. European Journal of Psychological Assessment (Bulletin of the International Test Commission), 10, 229-244.
- Kohlberg, L. (1958). The development of modes of moral thinking and choice in the years 10 to 16. University of Chicago: Unpublished doctoral dissertation.
- Kohlberg, L. (1984). The psychology of moral development. San Francisco: Harper & Row.
- Lind, G. (1976). Überlegungen und Hinweise zur Auswertung des "Moralisches-Urteil-Test" (m-u-t). In G. Lind, A. Nielsen & U. Schmidt (Eds.), Moralisches Urteil und Hochschulsozialisation: Materialien, Beiträge (pp. 119-146). Arbeitsunterlage 40, Projekt Hochschulsozialisation. Mimeo, University of Konstanz.
- Lind, G. (1978). Der "Moralisches-Urteil-Test (MUT). Anleitung zur Anwendung und Weiterentwicklung des Tests. In L. H. Eckensberger (Ed.), Sozialisation und Moral (pp. 171-201). Weinheim: Beltz.
- Lind, G. (1995). The meaning and measurement of Moral Judgment Competence revisited. A Dual-Aspect model. Invited address, SIG Moral Development and Education, American Educational Research Association (AERA), San Francisco, april 17-21. <http://www.uni-konstanz.de/ag-moral/mjt-95.htm>
- Lind, G. (1998). An introduction to the Moral Judgment Test (MJT). Unpublished manuscript. Konstanz: University of Konstanz. <http://www.uni-konstanz.de/ag-moral/pdf/MJT-introduction.PDF>
- Lind, G. (2000). Ist Moral lehrbar? Ergebnisse der modernen moralpsychologischen Forschung (Can

morality be taught? Results of modern research into the psychology of morality). Berlin: Logos-Verlag.

Lind, G., Hartmann, H. A. & Wakenhut, R. H. (Eds.) (1985). Moral development and the social environment. Chicago: Precedent Publishing.

Lind, G. & Wakenhut, R. H. (1985). Testing for moral judgment competence. In G. Lind, H. A. Hartmann & R. H. Wakenhut (Eds.), Moral development and the social environment (pp. 79-105). Chicago: Precedent Publishing.

Piaget, J. (1965). The moral judgment of the child (first published in 1932). New York: The Free Press.

Rest, J. (1974). Manual for the Defining Issues Test: An objective test for moral judgment development. Minneapolis: University of Minneapolis Press.

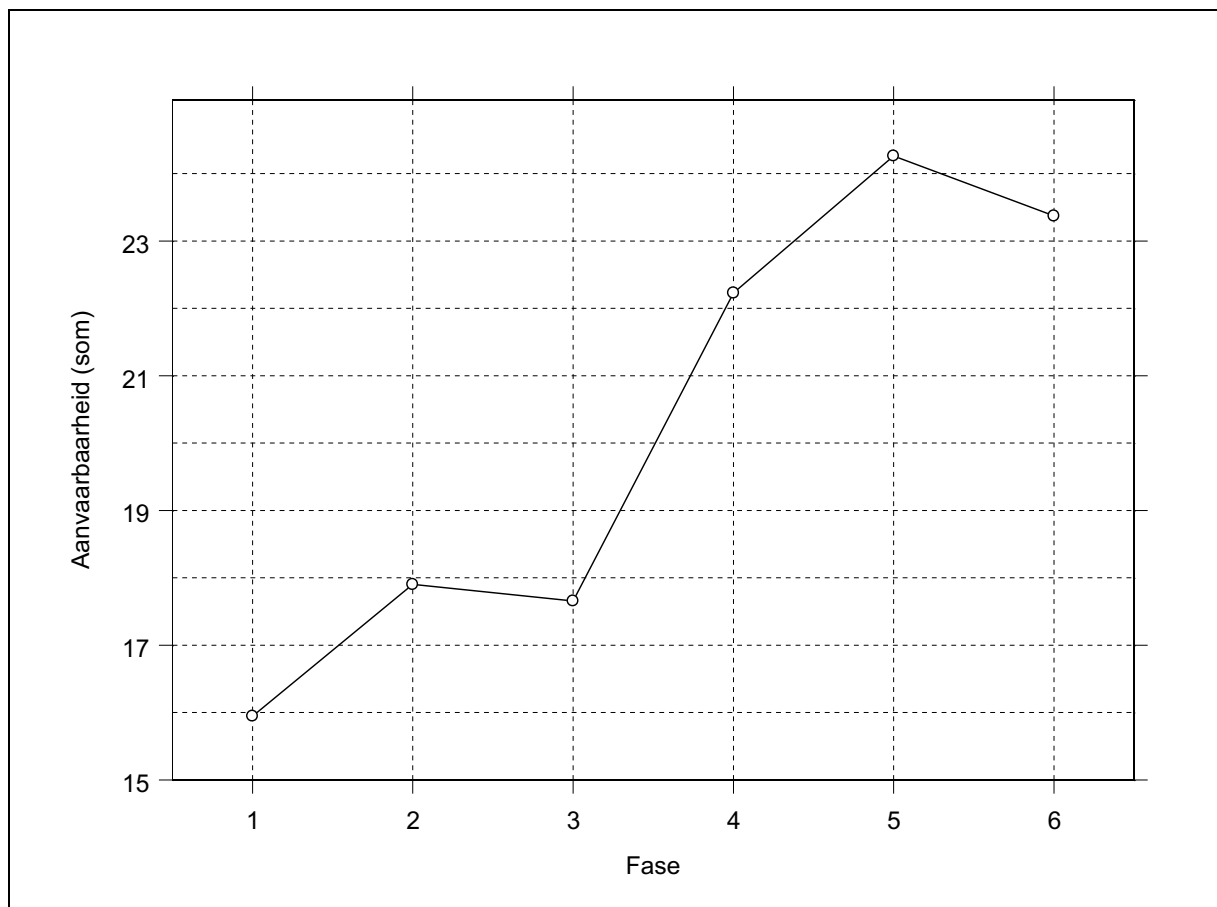
Rest, J. (1979). Development in judging moral issues. Minneapolis: University of Minneapolis Press.

Rest, J. (1997). Alchemy and beyond: Indexing the Defining Issues Test. Journal of Educational Psychology, 89, 498-507.

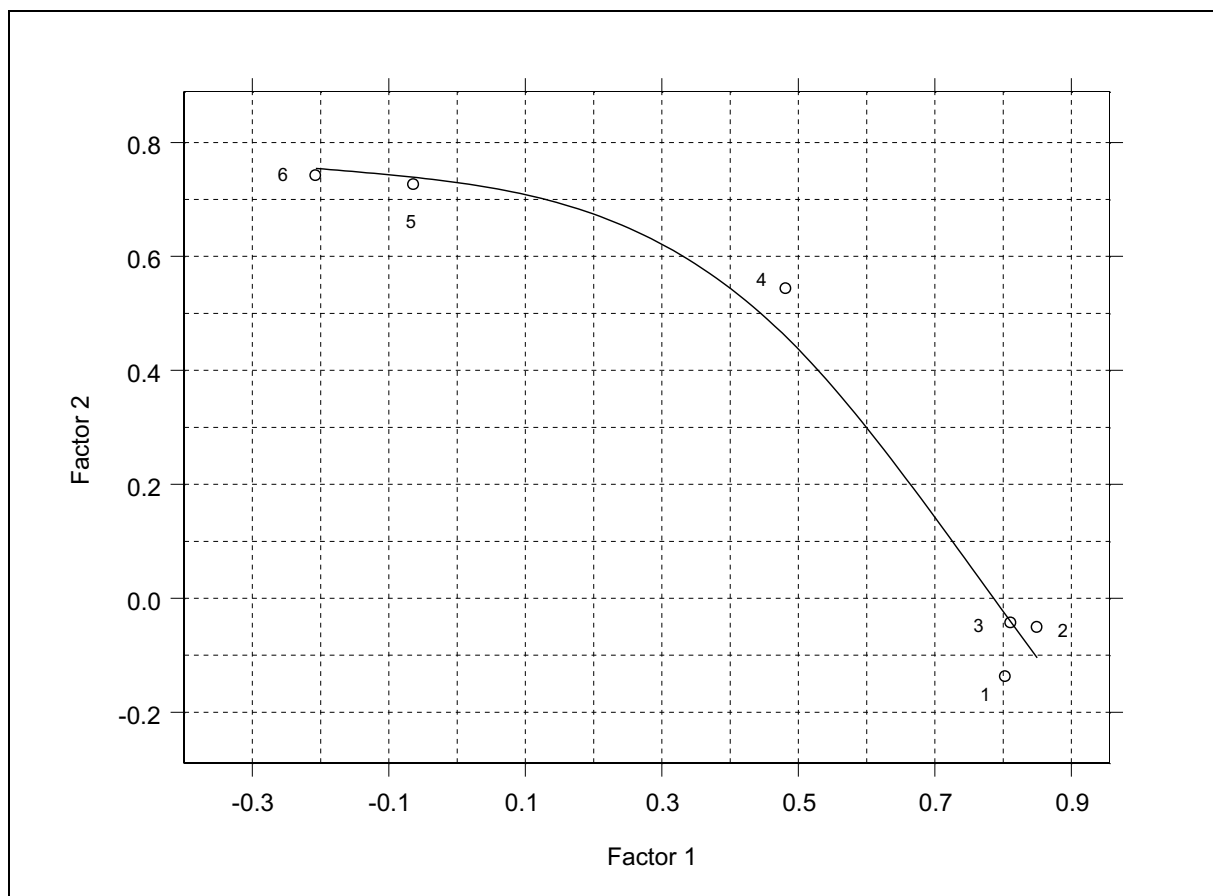
Van de Vijver, F., & Leung, K. (1997). Methods and data analysis for cross-cultural psychology. London: Sage.

Walker, L. J. (1986). Cognitive processes in moral development. In G. L. Sapp (Ed.), Handbook of moral development (pp. 109-145). Birmingham, AL: Religious Education Press.

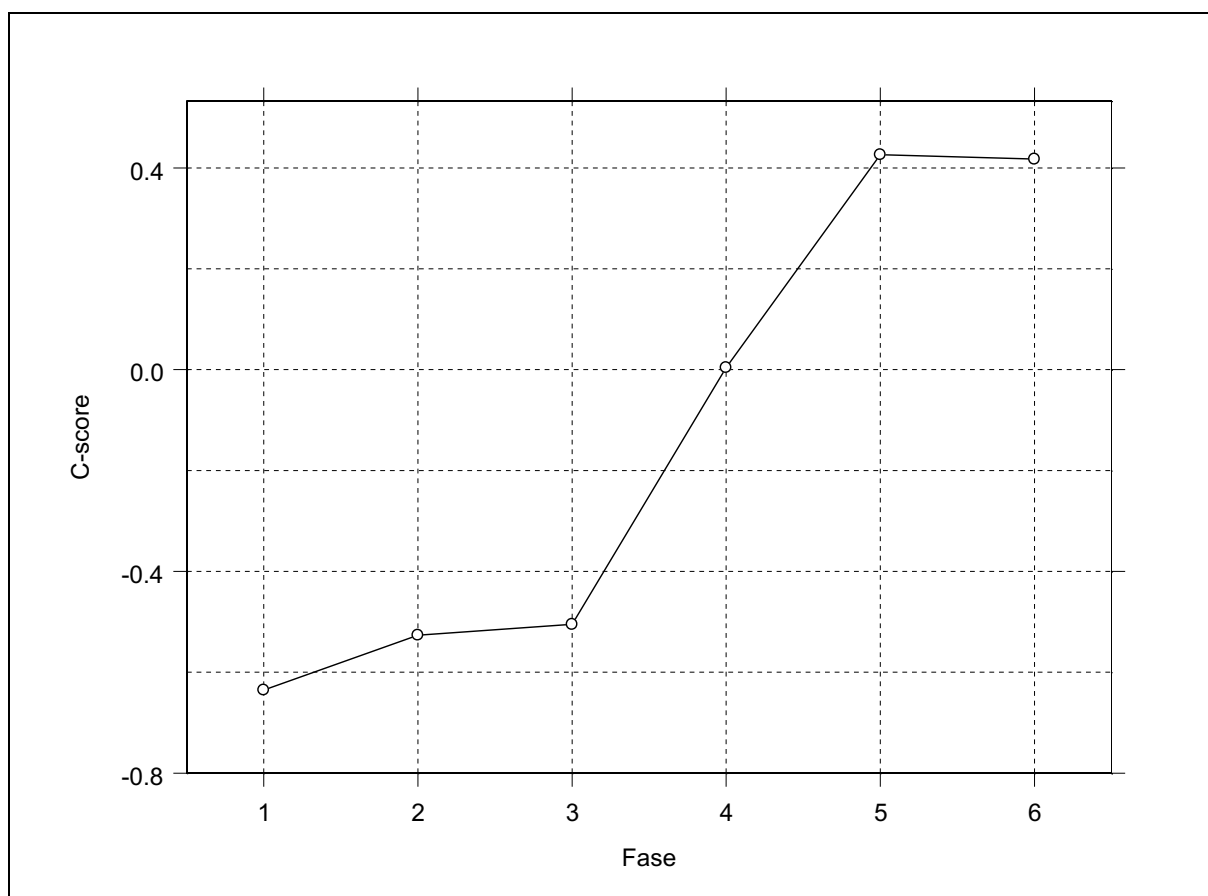
Figuur 1
De voorkeurshierarchie (validatiecriterium 1)

Figuur 2
De quasi-simplex-structuur (validatiecriterium 2)

Figuur 3
Het affectief-cognitief parallellisme (validatiecriterium 3)

Tabel 1

De correlaties tussen de verschillende fasenvoorkeuren en tussen de fasenvoorkeuren en de C-index

	<i>Fase 1</i>	<i>Fase 2</i>	<i>Fase 3</i>	<i>Fase 4</i>	<i>Fase 5</i>	<i>Fase 6</i>
Fase 1						
Fase 2	.62 ****					
Fase 3	.52 ****	.54 ****				
Fase 4	.16 *	.27 ***	.29 ****			
Fase 5	-.07	-.08	-.07	.13		
Fase 6	-.19 *	-.18 *	-.18 *	.12	.26 **	
C-index	-.64 ****	-.52 ****	-.51 ****	.01	.43 ****	.39 ****

* p<.05, **p<.001, ***p<.0005, ****p<.0001

N = 183

Hieronder volgt een verhaaltje dat een bepaald probleem behandelt.

Na een aantal ontslagen (schijnbaar zonder reden) verdenken de arbeiders in een bedrijf de directie ervan dat zij de werknemers d.m.v. apparatuur af luistert en de zo verkregen info tegen hen gebruikt. De directie ontkent deze beschuldiging. De vakbond wil pas iets tegen het bedrijf ondernemen wanneer er bewijzen op tafel liggen. Daarop breken twee arbeiders in bij de directie en nemen bandopnamen mee die het af luisteren bewijzen.

Beschouwt U het gedrag van de arbeiders in zijn algemeenheid als goed of fout?

Erg fout Erg goed
-3 -2 -1 0 1 2 3

Over dit probleem is al vaak gediscussieerd. Daarbij werden o.a. volgende argumenten genoemd die respectievelijk vóór en tegen het gedrag van de arbeiders pleiten. Beoordeel deze argumenten.

In hoeverre aanvaardt u de volgende argumenten, gegeven door mensen die het gedrag van de arbeiders <i>goedkeuren</i> ? Zij zeggen dat de arbeiders <i>goed</i> gehandeld hebben ...	Dit argument vind ik								
	Volledig onaanvaardbaar					Volledig aanvaardbaar			
1. ... omdat zij het bedrijf weinig schade hebben toegebracht.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
2. ... omdat, daar het bedrijf de wet niet respecteerde, dit middel gerechtvaardigd was om de orde en het gezag te herstellen.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
3. ... omdat de meeste arbeiders hun daad zouden goedkeuren en zich hierover zouden verheugen.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
4. ... omdat het vertrouwen tussen en de eigenwaarde van mensen zwaarder wegen dan de interne regels van het bedrijf.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
5. ... omdat het bedrijf als eerste de wet heeft overtreden. De actie van de arbeiders was daarom gerechtigd	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
6. ... omdat ze geen legale weg zagen om de noodlottige schending van vertrouwen door het bedrijf aan het daglicht te brengen en daarom in hun ogen het minste kwaad kozen	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4

In hoeverre aanvaardt u de volgende argumenten, gegeven door mensen die het gedrag van de arbeiders <i>afkeuren</i> ? Zij zeggen dat zij <i>fout</i> gehandeld hebben ...	Dit argument vind ik								
	Volledig onaanvaardbaar					Volledig aanvaardbaar			
7. ... omdat de orde en het gezag in de maatschappij in gevaar wordt gebracht als iedereen zoals die twee arbeiders zou handelen.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
8. ... omdat, zolang er nog geen algemeen geldige regels bestaan die dit gedrag rechtvaardigen, het fout is een zo fundamenteel recht als het recht op eigendom te schenden en het recht in eigen hand te nemen.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
9. ... omdat het onbezonnen is de kans te lopen zelf ontslagen te worden omwille van anderen.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
10. ... omdat zij via legale weg nog niet alle middelen hadden uitgeprobeerd en dus door in te breken voorbarig de wet hebben geschonden.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
11. ... omdat iemand die als een fatsoenlijk en eerlijk persoon beschouwd wil worden niet steelt en inbreekt.....	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
12. ... omdat het ontslag van de andere werknemers hen niet had getroffen en ze dus geen reden hadden om de bandopnamen te stelen	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4

Hieronder volgt nog zo'n verhaaltje.

Een vrouw die aan kanker leed, had geen kans te overleven. Ze was zo verzwakt door haar kwellende pijn, dat een overdosis pijnstillers (bijv. morfine) haar dood zou bespoedigen. Tijdens een periode van betrekkelijk herstel smeekte ze de dokter haar genoeg morfine te geven om haar te doden omdat ze de pijn niet meer kon dragen. Hij kwam haar wens tegemoet.

Beschouwt u het gedrag van de *dokter* in zijn algemeenheid als goed of fout?

Erg fout Erg goed
-3 -2 -1 0 1 2 3

Over dit probleem is al vaak gediscussieerd. Daarbij werden o.a. volgende argumenten genoemd die respectievelijk vóór en tegen het gedrag van de dokter pleiten. Beoordeel deze argumenten.

In hoeverre aanvaardt u de volgende argumenten, gegeven door mensen die het gedrag van de dokter goedkeuren? Zij zeggen dat hij <i>goed</i> gehandeld heeft ...	Dit argument vind ik	
	Volledig onaanvaardbaar	Volledig aanvaardbaar

1. ... omdat een dokter dit op basis van zijn eigen geweten moet beslissen. Het ziektebeeld van de vrouw rechtvaardigde een uitzondering op de morele verplichting levens te redden.....	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
2. ... omdat hij de enige was die het verzoek van de vrouw kon inwilligen. Respect voor de wens van deze vrouw dwong hem te doen wat hij deed.....	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
3. ... omdat de vrouw toch zou overlijden en het voor de dokter een kleine moeite was haar wens tegemoet te komen. Hij bewees haar slechts een dienst ...	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
4. ... omdat hij niet verantwoordelijk was. Hij deed alleen waar de vrouw hem van overtuigd had. Daarom hoefde hij geen onplezierige gevolgen in overweging te nemen	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
5. ... omdat hij de wet niet echt overtrad. De vrouw was ongeneeslijk ziek. Hij heeft slechts haar lijden willen verkorten, wat niet tegen de wet indruist	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
6. ... omdat het merendeel van zijn collega's vermoedelijk in een vergelijkbare situatie hetzelfde zouden hebben gedaan.....	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4

In hoeverre aanvaardt u de volgende argumenten, gegeven door mensen die het gedrag van de dokter afkeuren? Zij zeggen dat hij <i>fout</i> gehandeld heeft ...	Dit argument vind ik	
	Volledig Onaanvaardbaar	Volledig aanvaardbaar

7. ... omdat hij de overtuiging schond die voor de meeste collega's geldt	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
8. ... omdat het recht op leven voor iedereen gewaarborgd moet zijn en omdat de zwaar zieke vrouw mogelijk niet écht meende wat ze zei. De dokter faalde dus in het op zich nemen van zijn verantwoordelijkheid voor de vrouw	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
9. ... omdat het eenieders hoogste morele plicht is het leven van anderen te beschermen. Zolang we geen duidelijke criteria hebben om euthanasie van moord te onderscheiden mag niemand ingrijpen in het leven van een ander	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
10. ... omdat hij zichzelf een hoop ellende op de hals heeft gehaald (andere dokters zijn juridisch vervolgd voor wat hij heeft gedaan)	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
11. ... omdat het gemakkelijker was niet in haar sterfproces in te grijpen.....	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4
12. ... omdat hij de wet schond. Bij twijfel over het al dan niet geoorloofd zijn van euthanasie mag men degene die er om vraagt zijn zin niet geven.....	-4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4